

Sosiaaliturvakomitean kokous 11.10.2021

Teams-etäkokous

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kokouksen asialista

- 09:00 1. Kokouksen avaus ja ohjelma
- 2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
- 09:10 3. Perusturvan riittävyyden arviointi (Jussi Tervola)
- 09:30 4. **KESKUSTELU I**
- 10:10 **TAUKO**
- 10:20 5. Kannanottoluonnoksen jatkotyöstö 4.10. työpajan pohjalta
- 10:35 6. Vaihtoehtoisten sosiaaliturvan mallien käsittely komiteassa?
- 10:40 7. **KESKUSTELU II**
- 11:30 8. Työkokouksen 8.11. aiheet ja komitean kokousaikataulu
- 9. Muut asiat
- 11:45 10. Kokouksen päättäminen

Komitean jäsenet

Tarja Filatov
*Sosialidemokraattinen
eduskuntaryhmä*

Riikka Slunga-Poutsalo
*Perussuomalaisten
eduskuntaryhmä*

Arto Satonen
*Kokoomuksen
eduskuntaryhmä*

Katri Kulmuni
*Keskustan
eduskuntaryhmä*

Bella Forsgrén
*Vihreä
eduskuntaryhmä*

Anna Kontula
*Vasemmistoliiton
eduskuntaryhmä*

Anders Norrback
*Ruotsalainen
eduskuntaryhmä*

Sari Essayah
*Kristillisdemokraattinen
eduskuntaryhmä*

Harry Harkimo
*Liike Nyt
-eduskuntaryhmä*

Pysyvät asiantuntijat 1/2

Eveliina Pöyhönen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Ulla Hämäläinen
valtiovarainministeriö

Kimmo Ruth
työ- ja elinkeinoministeriö

Virpi Hiltunen
*opetus- ja
kulttuuriministeriö*

Susanna Siitonen
oikeusministeriö

Tommi Laanti
ympäristöministeriö

Outi Antila
Kansaneläkelaitos

Antti Koivula
Työterveyslaitos

Heikki Hiilamo
*Terveystieteiden ja
hyvinvoinnin laitos*

Susan Kuivalainen
*Eläketurvakeskus
ETK*

Pysyvät asiantuntijat 2/2

Ilkka Oksala
*Elinkeinoelämän
keskusliitto EK*

Anna Kukka
*Kunta- ja
hyvinvointialueyönantajat
KT*

Janne Makkula
Suomen Yrittäjät SY

Pirjo Väänänen
*Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry*

Minna Ahtiainen
STTK ry

Katarina Murto
Akava ry

Hanna Tainio
Suomen Kuntaliitto

Eija Koivuranta
*SOSTE Suomen
Sosiaali ja terveys ry*

Eero Löytömäki
*Suomen nuorisovalan
kattojärjestö Allianssi ry*

Sari Kokko
Vammaisfoorumi ry

Puheenjohtajisto

Pasi Moisio
puheenjohtaja

Kirsi Varhila
1. varapuheenjohtaja

Heli Backman
2. varapuheenjohtaja

Liisa Siika-aho
3. varapuheenjohtaja

Marjaana Maisonlahti
*työllisyyden ja
osaamisen jaosto*

Raimo Antila
*työ- ja
toimintakykyjaosto*

Mikko Horko
asumisen jaosto

Essi Rentola
*tutkimus- ja
arviointijaosto*

Jaana Rissanen
hallintojaosto

Sihteerit ja viestintä

Asiantuntijasihteerit:

Milja Tiainen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Marko Leimio
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Susanna Rahkonen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Maarit Lassander
Valtioneuvoston kanslia

Tekninen sihteeri:

Mirva Hyötylä
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Suunnittelija:

Laura Honkonen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Viestintä:

Tuulia Nieminen
*sosiaali- ja
terveysministeriö*

Perusturvan riittävyyden arviointi

Jussi Tervola, tutkimuspäällikkö, THL

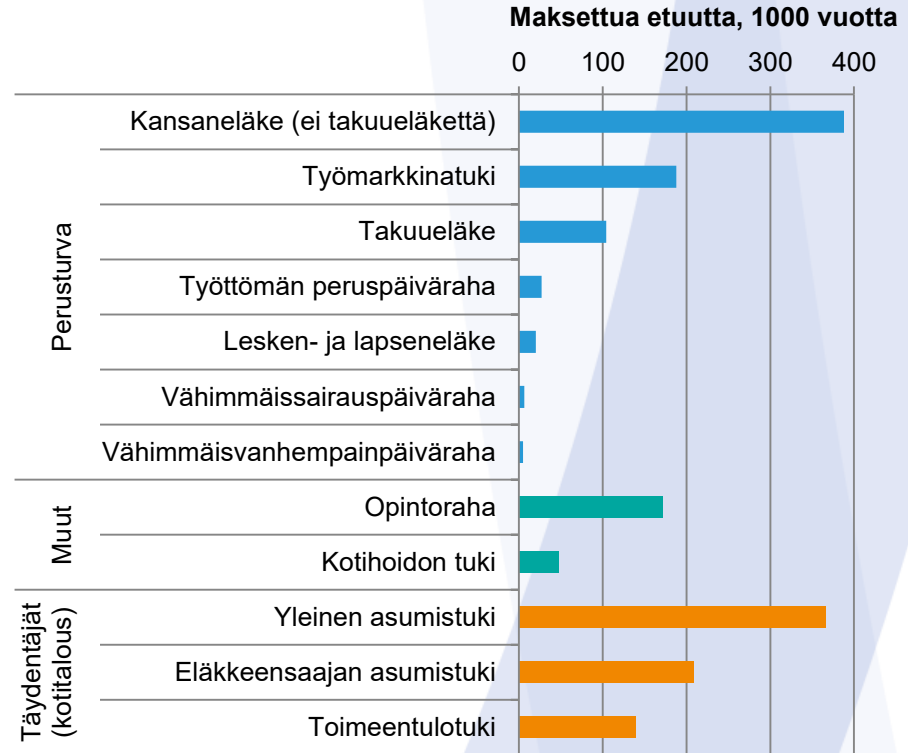
Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mikä perusturva?

- Häilyvä terminologia. Usein erotetaan vähimmäisturva (toimeentulotuki), perusturva ja ansioturva
- Perusturvalla viitataan usein perustuslain 19 § toisen momentin elämäntilanteiden vähimmäisetuuksiin
  - Työttömyys
  - Sairaus
  - Työkyvyttömyys
  - Vanhuus
  - Lapsen syntymä
  - Huoltajan menetys

Lähde: Kelasto 2019

Perusturvan riittävyyden lakisääteinen arviointi

- SATA-komitean esitys
- Laki kansaneläkeindeksistä 4a § (1064/2010)
- Hallituskauden lopussa
- Tarkastelukohde: Perusturva ja sitä täydentävät etuudet
- Tehty kolme kertaa: 2011, 2015 ja 2019
- STM:n toimeksiannosta THL:n johtama ja kokoama riippumaton tutkijaryhmä
  - 2019: Helsingin yliopisto, Kela, THL, Tilastokeskus, Turun yliopisto, VATT
  - Asiantuntijajäsenet STM:stä ja VM:stä

Perusturvan riittävyyden mittareita

- Kohtuullisen vähimmäiskulutuksen viitebudjetti
- Väestön käsitys riittävästä toimeentulosta (Kelan kansalaiskysely)
- Kansainvälinen vertailu
- Oikeus perustoimeentulotukeen

Kohtuullisen vähimmäiskulutuksen viitebudjetti

€/kk 2019, yksinasuva

Kulutusmenoryhmä	Alle 45v	Yli 65v
Ruoka	279	193
Tietoliikenne ja viihde-elektroniikka	64	64
Kodinkoneet, huonekalut, ym. kestohyödykkeet	37	38
Kodin lyhytkestoiset tarvikkeet	7	8
Vaatteet, kengät, laukut yms.	54	47
Henkilökohtainen hygienia	31	28
Terveystarvikkeet, lääkkeet, lääkärikäynnit	28	44
Vapaa-aika ja harrastukset	48	50
Sähkö ja vakuutukset	35	37
Polkupyörä ja varusteet ym.	8	8
Alueen sisäinen julkinen liikenne	56	45
Yhteensä	646	560

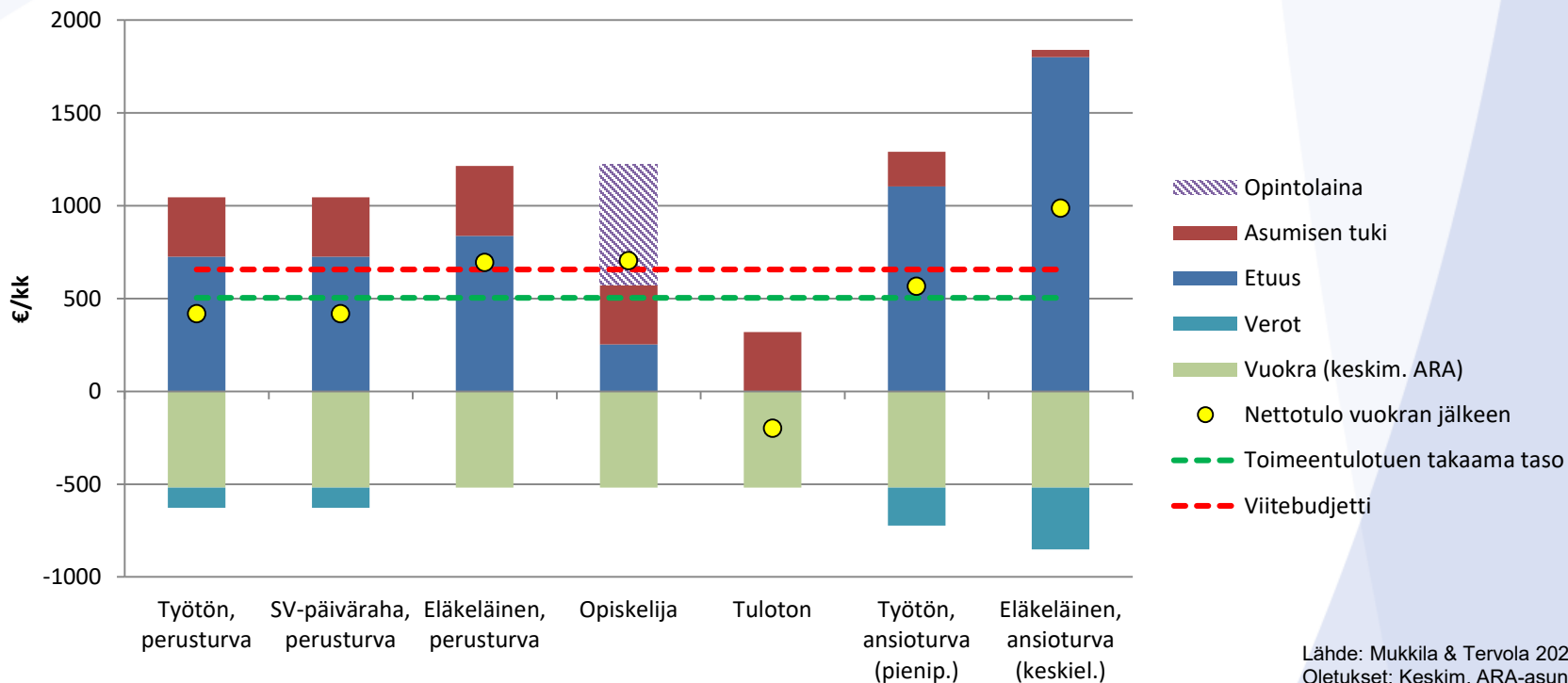
- Muodostettu aiemmin Helsingin yliopiston kuluttajatutkimuskeskuksessa
- Jatkossa Turun yliopistossa
- Kuluttajien ryhmähaastattelut (konsensus-menetelmä), kulutustutkimusaineisto, asiantuntijahaastattelut

Näkökulmat

- Esimerkkilaskelmat (eri perhemuodot, asuinalueet, elämäntilanteet, vuosikehitys)
- Tilastotarkastelut (perusturvan saajien määrät, kehitys, sukupuolittain)
- Aineistosimuloinnit (lakimuutosten vaikutukset köyhyysasteeseen)

Yksinasuvan sosiaaliturva 2021

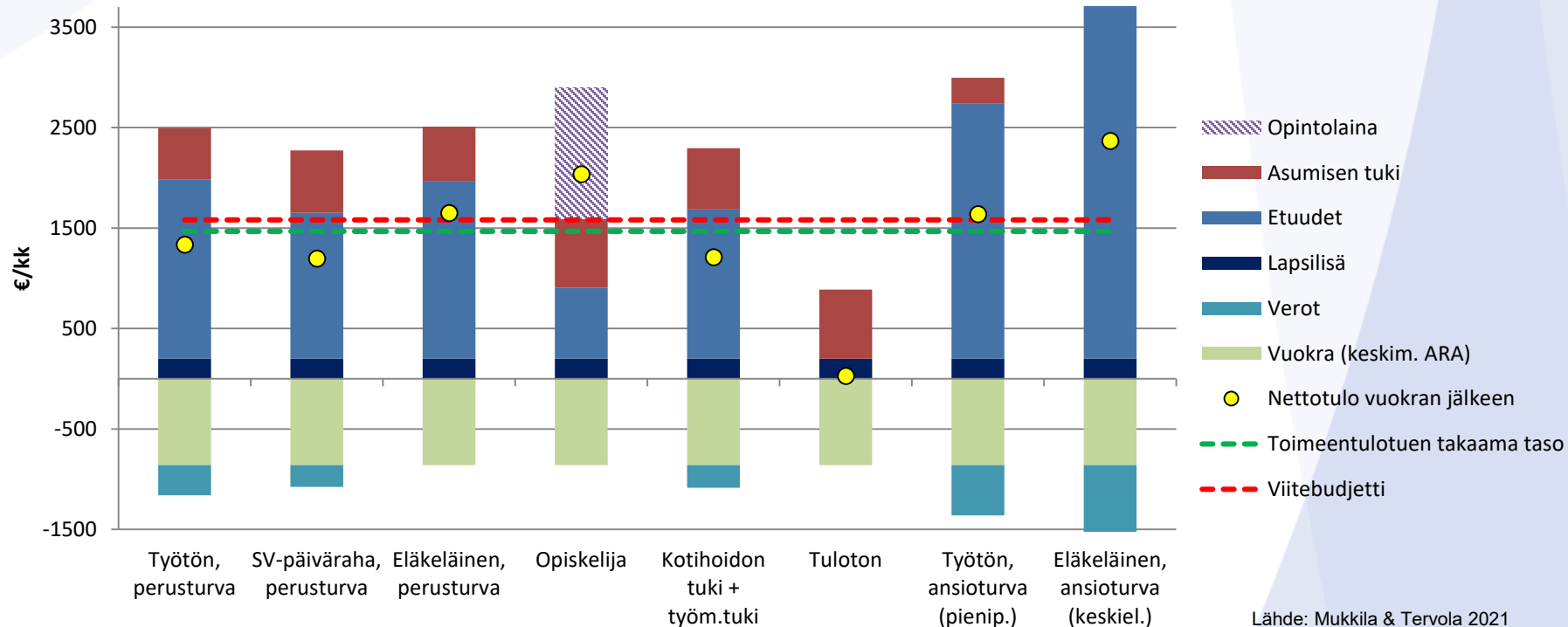
pk-seudun ulkopuoliset kaupungit (kuntaryhmä III)

Lähde: Mukkila & Tervola 2021
Oletukset: Keskim. ARA-asunnon vuokra (39m2)
Keskim. kunnallisveroaste

Lapsiperheen sosiaaliturva 2021

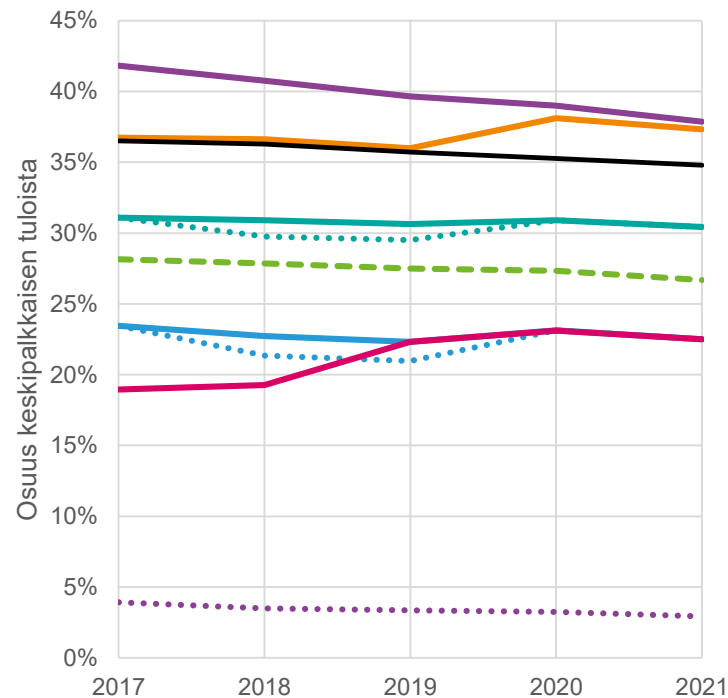
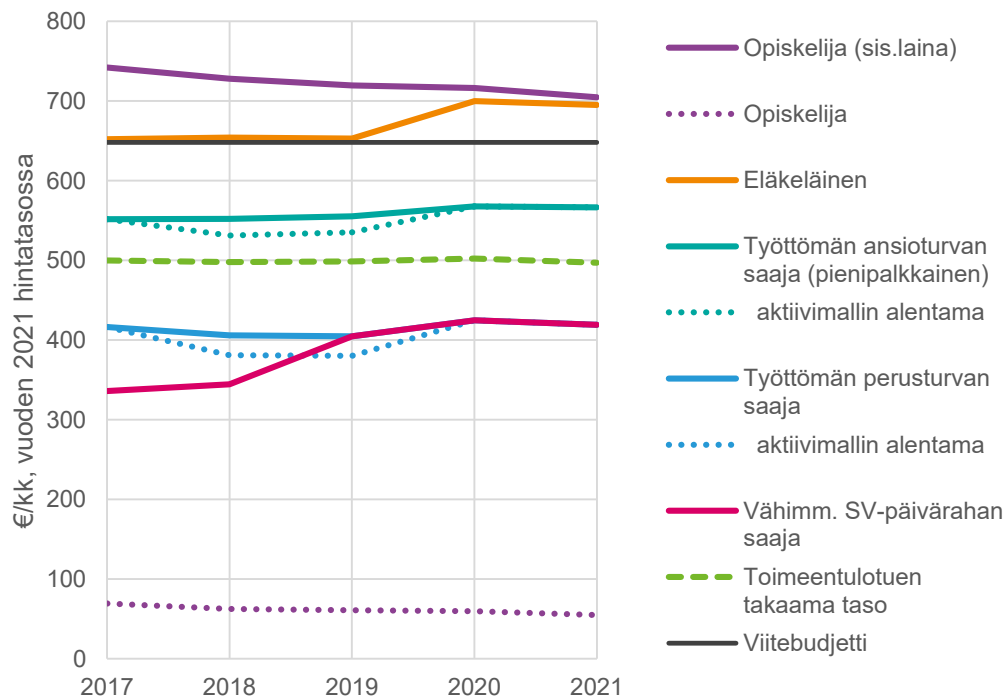
2 aikuista ja 2 alle 10v lasta, vanhemmilla sama etuus (paitsi kh-tuessa)

Lähde: Mukkila & Tervola 2021
Oletukset: Keskim. ARA-asunnon vuokra (79m2)
Keskim. kunnallisveroaste

Yksinasuvan perusturvan kehitys 2017-2021

perusturvaetuus+asumistuki-verot-asumiskustannukset

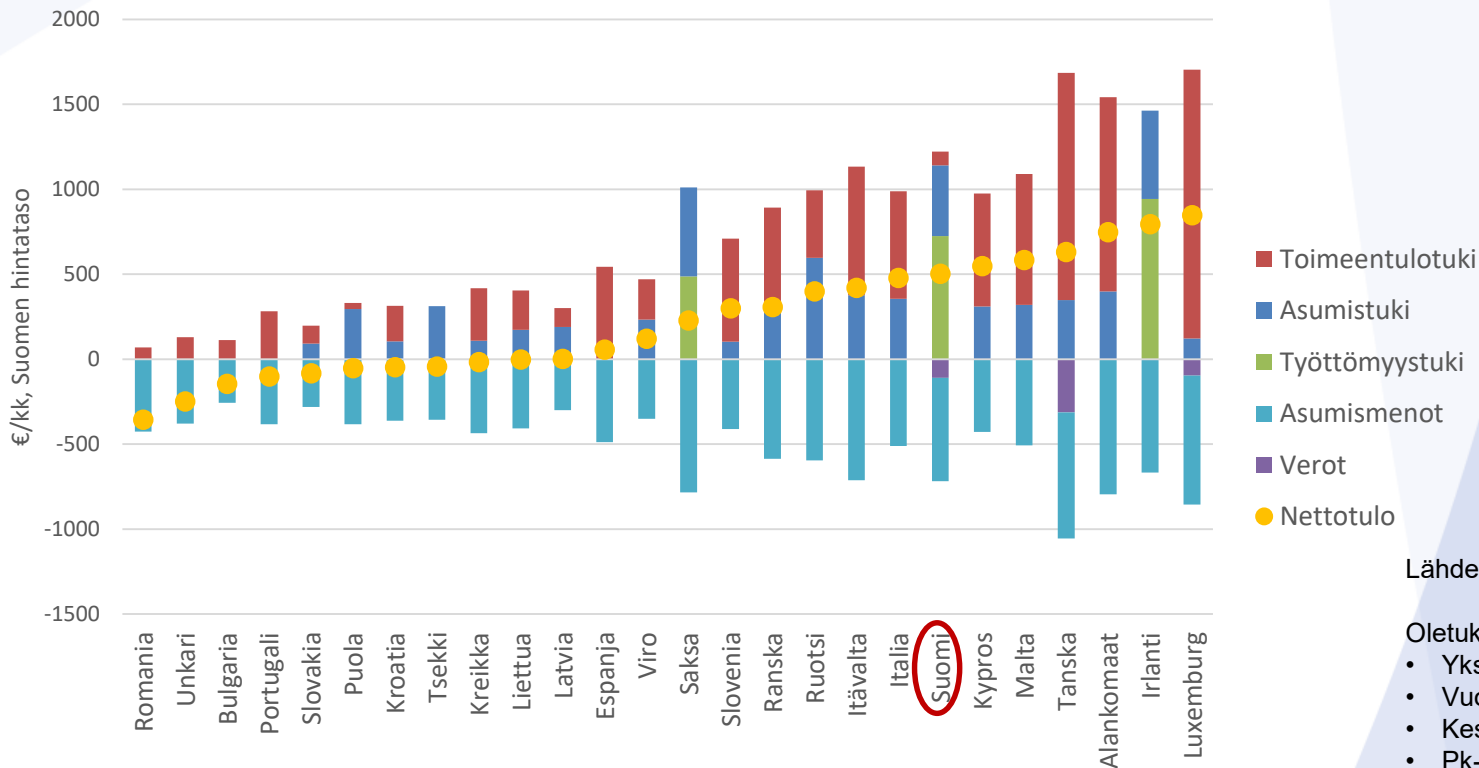

Kansainvälinen vertailu

- Kansainväliset tutkimukset ja vertailut keskittyvät usein vähimmäisturvan tasoon. Perusturvalle ei löydy vakiintunutta englanninkielistä termiä
- Fokus perusturvaan on ollut suomalainen sosiaalipoliittinen linja
- Kansainvälinen vertailu on vain suuntaa antavaa
  - Etuuksien ehdot vaihtelevat
  - Vertailukelpoisia oletuksia asumiskustannusten tasosta on vaikea asettaa. Tilanne saattaa vaihdella paljonkin yhden maan sisällä.

Pitkäaikaistyöttömän perusturva on kansainvälinen harvinaisuus

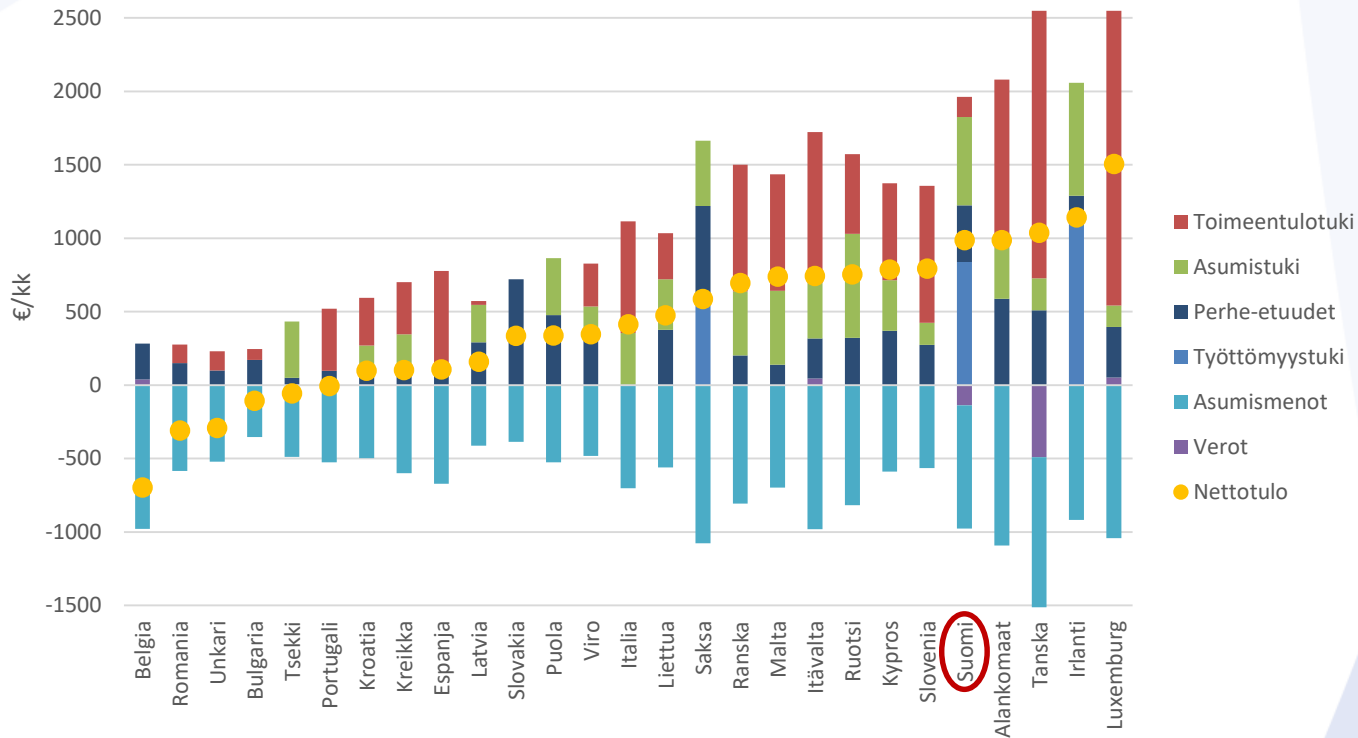

Lähde: OECD tax-benefit calculator

Oletukset:

- Yksinasuva
- Vuokra 16% keskitulosta
- Keskim. kunnallisveroaste
- Pk-seudun asumistukinormi

Pitkäaikaistyöttömän yksinhuoltajan etuuspaketti koostuu Suomessa jopa viidestä etuudesta

Lähde: OECD tax-benefit calculator

Oletukset:

- Vuokra 22% keskitulosta
- 1 lapsi (10v)
- Keskim. kunnallisveroaste
- Pk-seudun asumistukinormi

Yhteenveto

- Monissa elämäntilanteissa perusturva ei riitä kattamaan Suomessa kohtuullisen vähimmäiskulutuksen viitebudjettia, erityisesti yksinasuvalla
  - Työtön (64-77%), sv-päivärahan saaja (64-77%), eläkeläinen (106-122%), myös pienituloisen ansioturva (86%)
- Perusturvan kansainvälistä vertailua ei ole juuri tehty, koska perusturva ei ole kansainvälisesti vakiintunut ilmiö
  - Vähimmäisturvaa on vertailtu. Suomen ostovoimakorjattu vähimmäisturvan taso on EU-maiden vertailussa sijoilla 5-7. / 27 (Lähde: OECD)
  - Suomessa viimesijainen etuuspaketti koostuu monesti poikkeuksellisen monesta etuudesta

Lähteitä

- THL:n Tulolaskuri. [Linkki THL:n Tulolaskuriin](#)
- Kela (2021). Tilastotietokanta Kelasto. Käytetty 7.9.2021. [Linkki Kelastoon](#)
- Mukkila, S. & Tervola, J. (2021). Vuoden 2021 talousarvion vaikutukset perusturvaan. Työpäperi 12/2021. Helsinki: THL. [Linkki Julkarin sivuille](#)
- OECD tax-benefit calculator (2021). Käytetty 7.9.2021 [Linkki verojen ja etuuksien laskuriin](#)
- Perusturvan riittävyyden arviointiryhmä (2011). Perusturvan riittävyyden arviointiraportti. Avauksia 4/2011. Helsinki: THL. [Linkki Julkarin sivuille arviointiraporttiin](#)
- Perusturvan riittävyyden arviointiryhmä (2015). Perusturvan riittävyyden arviointiraportti 2011–2015. Työpäperi 1/2015. Helsinki: THL. [Linkki arviointiraporttiin](#)
- Perusturvan riittävyyden arviointiryhmä (2019). Perusturvan riittävyyden arviointiraportti 2015–2019. Työpäperi 6/2019. Helsinki: THL. [Linkki Julkarin sivuille arviointiraporttiin](#)

Kiitos!

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Keskustelu 1

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Keskusteltavaksi

Tulisiko komitean asettaa jokin pitkän aikavälin tavoite / suunnitelma sosiaaliturvan tasolle, kattavuudelle ja rahoitukselle?

TAUKO 10 minuuttia

Kannanottoluonnoksen jatkotyöstö 4.10. työpajan pohjalta

Pasi Moisio, komitean puheenjohtaja

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Johdanto keskustelun pohjaksi

- Ei varsinaisia sisällöllisiä muutoksia 6.9. linjauksiin nähden, mutta käsitteissä tarkennuksia ym. jotka näkyvät punaisella fontilla / keltaisella korostettuna ja eteen on kirjoitettu muutos
- Linjauksille sosiaaliturvan periaatteista, joiden pohjalta jaostot voivat lähteä tarkentamaan määriteltyjä nykyjärjestelmän ongelmia ja hakemaan niihin ratkaisuvaihtoehtoja välimietintöä varten, on tavoitteena saada komitean hyväksyntä 31.1.2022 kokouksessa.
  - Samalla voidaan linjata nykyjärjestelmälle vaihtoehtoisten sosiaaliturvan järjestämistapojen selvittämisestä ja käsittelystä komiteassa

1. Sosiaaliturvan monimutkaisuus: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille (1/2)

- A. Yksinkertaisuus ensisijainen tavoite, yksilöllisen tilanteen huomioiminen vähenee
- B. Ensisijainen toimeentuloturva on edelleen syyperusteinen
- C. Sosiaaliturva muutetaan yksilöperusteisemmaksi
- D. Yksinkertaistaminen pyritään tekemään niin, että kustannukset eivät kasva / kustannukset voivat kasvaa väliaikaisesti/pysyvästi... (Linjataan valmistelun edetessä)

1. Sosiaaliturvan monimutkaisuus: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille (2/2)

- E. Edistetään sosiaaliturvajärjestelmän toimeenpanon ja tiedonhallinnan kokonaissuunnittelua määrittämällä tähän liittyvät tehtävät ja niiden vastuut
- F. Edistetään sosiaaliturvajärjestelmän sähköisen asiointin kehittymistä asiakkaan elämäntilanteiden ympärille, määrittämällä tähän liittyvät tehtävät ja vastuut
- G. Sosiaaliturvaetuksien saaminen perustuu ensisijaisesti sosiaaliturvan käyttäjän omaan aloitteellisuuteen
- H. Sosiaaliturvan toimeenpanijat voivat ennakoivasti tunnistaa henkilöiden palvelutarpeita ja pyrkiä kohdentamaan heille palveluja hyödyntämällä tietovarantoja ja data-analytiikkaa

2. Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille (1/2)

- A. Työ on ensisijainen toimeentuloturvaan nähden kuten nykyisin
- B. Ensisijainen toimeentuloturva on edelleen syyperusteinen
- C. Toimeentuloturvan tavoitteena on kokoaikainen työllistyminen [muutos: tai työskentely, joka tuo itsenäisen toimeentulon ilman tarvetta soviteltuun etuuteen] kuten nykyisin, [muutos: ja tilanteet, joissa osittainen työllistyminen on riittävä tavoite, vastaisivat lähtökohtaisesti nykytilaa]

2. Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille (2/2)

- D. Toimeentuloturvan tavoitteena ei ole tukea kannattamatonta yritystoimintaa tai kannattamatonta itsensä työllistämistä, [muutos: vaan yritystoiminnan ja itsensä työllistämisen kohdalla työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi edelleen työllistymisen olevan sivutoimista ja tavoitteen koskevan kokoaikaista työllistymistä]
- E. Opintotuen tarkoitus on tukea ensisijaisesti päätoimista opiskelua kuten nykyisin
- F. Opintotuki mahdollistaa työtulojen ja työkokemuksen hankkimisen opintojen rinnalla

3. Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille

- A. Työ on ensisijainen toimeentuloturvaan nähden kuten nykyisin
- B. Toimeentulotuen ei tulisi jatkossakaan olla kenenkään pysyvä etuus. Asiakkaalle on pyrittävä aina tarjoamaan palveluita ja löytämään hänen elämäntilannettaan vastaava etuus
- C. Kohtuullinen asumistaso eri elämäntilanteissa voi olla eri
- D. Toimeentulotuen tarvetta pyritään vähentämään niin, että kustannukset eivät kasva / kustannukset voivat kasvaa väliaikaisesti/pysyvästi... (Linjataan valmistelun edetessä)

4. Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille(1/2)

- A. Etuus- ja palvelujärjestelmien lähtökohtaiset ja perustavanlaatuiset erot säilyvät
- B. Yhteisten läpileikkaavien ja mitattavien (järjestelmätason) tavoitteiden asettaminen etuus- ja palvelujärjestelmille
- C. Ensisijainen toimeentuloturva on edelleen syyperusteinen
- D. Työikäisten sosiaaliturvan tavoite on itsenäisen toimeentulon edellytysten parantaminen

4. Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen: ehdotukset linjauksiksi ratkaisuvaihtoehdoille (2/2)

- E. [muutos: Lisätään palvelujen tarjoamista ja etuuksien tosiasiallista velvoittavuutta ennen kaikkea palvelujen tarjonnan lisäämisen kautta]
- F. Asiakasohjaus määritellään asiakashyödyn näkökulmasta. Toimeenpanijoiden velvoitteita [muutos: ja mahdollisuuksia] yhteistyöhön ja vaikuttavuuden seurantaan lisätään tämän tavoitteen mukaisesti
- G. Etuus- ja palvelupolun toimivuutta pyritään parantamaan niin, että kustannukset eivät kasva / kustannukset voivat kasvaa väliaikaisesti/pysyvästi... (Linjataan valmistelun edetessä)

Vaihtoehtoisten sosiaaliturvan mallien käsittely komiteassa?

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vaihtoehtoisten sosiaaliturvamallien käsittely

Miten komitea haluaa, että vaihtoehtoisia sosiaaliturvan järjestämistapoja käsitellään komiteassa?

- Muun muassa perustulo, negatiivinen tulovero, perustili
- Tulisiko vaihtoehtoisten mallien selvityksestä linjata kannanotoissa?

Välimietinnön rakennetta käsitellään ensimmäisen kerran komitean 8.11. työkokouksessa

KESKUSTELU 2

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työkokouksen 8.11. aiheet ja komitean kokousaikataulu

Marraskuun työkokous 8.11.

- Kannanottojen työstäminen; Välimietinnön rakenteen suunnittelu

Marraskuun kokous 29.11.

- Työelämän murros; Asumis- ja työperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus; Muut sovittavat teemat; Kannanottojen työstäminen; Ongelmaraporttien lopullisten versioiden hyväksyminen

Tammikuun kokous 31.1.

- Toimeenpano ja digitalisaatio, Tiedonhallinta ja tietosuojat, Kannanottoluonnoksen periaatteiden hyväksyminen

Helmikuun työkokous 14.2.

Maaliskuun kokous 21.3.

Huhtikuun työkokous 25.4.

Toukokuun kokous 23.5.

Muut asiat

- Onko tarvetta hybridikokouksille 8.11. alkaen, vai mennäänkö pelkillä läsnäkokouksilla?

Kokouksen päätös ja palaute kokouksen onnistumisesta

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET